

Endelig følger det af retsplejelovens § 122, stk. 3, at justitsministeren kan tillade, at en advokat, der efter stk. 1 eller stk. 2 ikke kan udøve advokatvirksomhed, udfører en retssag.

8.1.1.1. Bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 277 af 9. juni 1982. Princippet i bestemmelsen kan imidlertid føres tilbage til sagførerloven af 1868. Bestemmelsen var begrundet i, at kombinationen af de to embeder kan være uheldig, da embedsmanden skylder embedet hele sin tid, ligesom embedsmanden ville kunne anvende embedet til at drage næring til sig. Endelig blev der peget på en risiko for interessekonflikter mellem den offentlige tjeneste og advokatvirksomheden.

Af bemærkningerne til en ændring af bestemmelsen i 1965 fremgår, at de hensyn, der ligger bag bestemmelsen, lige så vel synes at kunne anføres, hvor den pågældende er ansat i kommunens tjeneste, som hvor han er ansat hos staten. Endvidere anføres det, at ved »ansættelse i det offentlige tjeneste« forstås ikke alene ansættelse ved stat eller kommune i snæver forstand, men også ansættelse ved de særlige forvaltningsmyndigheder, såsom Danmarks Nationalbank, Overformynderiet, Statsanstalten for livsforsikring mv.

Ifølge forarbejderne til ændringen af bestemmelsen i 1982 blev det i overensstemmelse med den hidtidige praksis på området præciseret, at undtagelsesadgangen kun kan anvendes i særlige tilfælde.

8.1.1.2. Justitsministeriet har i overensstemmelse med de hensyn, som retsplejelovens § 122, stk. 2, hviler på, generelt haft en restriktiv praksis på området og har således kun imødekommet ansøgninger i yderst begrænset omfang. Justitsministeriet har ved afgørelserne lagt vægt på, at det er retsplejelovens klare udgangspunkt, at udøvelse af advokatvirksomhed ikke er foreneligt med en stilling i det offentlige tjeneste.

Afgørelser om dispensation træffes på baggrund af en konkret vurdering af sagen. Justitsministeriet lægger i sin vurdering navnlig vægt på hensynet til, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige. Der foretages således en vurdering af, hvorvidt der i den konkrete situation foreligger en risiko for, at der kan opstå konflikter mellem den ansattes pligter i forhold til det offentlige og pligterne som advokat.

Endvidere gives dispensation kun, hvis særlige grunde taler derfor. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor en offentlig ansat i en nærmere afgrænset periode ønsker at få lejlighed til at afprøve advokathvervet, uden at ansættelsen i det offentlige samtidig bringes fuldt ud til ophør, eller hvor en advokat ønsker at afvikle allerede påtagne sager ved overgang til et offent-

ligt hverv. Dispensation gives i disse tilfælde som udgangspunkt alene for en nærmere afgrænset periode, og anmodning om forlængelse af denne periode kan almindeligvis ikke imødekommes.

8.1.2. Ifølge retsplejelovens § 129 finder borgerlig straffelovs §§ 144, 150-152 og 154-157 (om bl.a. bestikkelse, tavshedspligt og tjenesteforsømmelse) tilsvarende anvendelse på advokater og deres autoriserede fuldmægtige.

Bestemmelsen stammer tilbage fra 2. proceskommissions betænkning fra 1876. Formålet med bestemmelsen var at fastholde den ældre lovgivnings princip, hvorefter en sagførers virksomhed var undergivet forpligtelser ikke alene over for klienten, men også over for det offentlige.

Frem til 1982 omhandlede den nuværende § 129 blot advokater. Ved lov nr. 277 af 9. juni 1982 blev retsplejelovens § 129 udvidet til også at omfatte autoriserede fuldmægtige.

8.2. Advokatudvalgets overvejelser

8.2.1. Udvalget finder, at hensynet bag bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2, om, at embedsmanden skylder embedet hele sin tid, i dag synes at kunne reguleres mere hensigtsmæssigt af andre regler end af reglen i § 122, stk. 2. Almindeligvis vil spørgsmålet om en medarbejders bibeskæftigelse kunne håndteres inden for rammerne af arbejdsgiverens ledelsesret.

Udvalget finder endvidere, at heller ikke hensynet til, at embedsmanden ikke skal kunne anvende embedet til »at drage næring til sig«, i dag taler med helt samme vægt som tidligere.

Der kan i den sammenhæng peges på, at f.eks. professorer har mulighed for at drage fordel af den offentlige ansættelse både før og efter, at deres ansættelse ved universitetet ophører. Det hænger sammen med, at professorer bærer deres akademiske titler – herunder professortitlen – på livstid, dvs. uanset om den pågældende er universitetsansat eller ej. Vedkommende bevarer således titlen, uanset om den pågældende senere indtræder i privat ansættelse, f.eks. som advokat.

Der er således allerede i dag mulighed for, at offentligt ansatte – eller tidligere offentligt ansatte – kan drage fordel af den offentlige ansættelse i forbindelse med bibeskæftigelse eller senere beskæftigelse.

Udvalget finder derimod, at det tredje hensyn – uafhængighedshensynet – fortsat taler for at opretholde bestemmelsen i retsplejelovens § 122, stk. 2.

Udvalget lægger i den forbindelse navnlig vægt på, at en klient skal kunne have fuld tillid til, at den advokat, der behandler klientens sag, er fuldstændig uafhængig af det offentlige. Arbejder advokaten f.eks. på